

Merja Mäkisalo-Ropponen sd m.fl.

Debattinitiativ om det nationella genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Till riksdagens talman

Den 3 december firades FN:s internationella funktionshinderdag som påminner om människovärdet hos personer med funktionsnedsättning och om att personer med funktionsnedsättning bör garanteras samma rättigheter som alla människor. Staterna har både juridisk och moralisk skyldighet att se till att de mänskliga rättigheterna tillgodoses för alla befolkningsgrupper. Den 10 juni 2016 ratificerade Finland FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Syftet med konventionen är att säkerställa det fulla och lika åtnjutandet av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för personer med funktionsnedsättning samt att främja respekten för deras människovärde.

Konventionen förpliktar parterna att beakta de särskilda behoven hos personer med funktionsnedsättning och att säkerställa att personer med funktionsnedsättning har samma möjligheter att delta i samhället som alla andra. Konventionen betonar också vikten av en allmän attitydförändring, betydelsen av att bli av med stereotyper och fördomar och strävan efter att öka den allmänna medvetenheten för att främja ställningen för personer med funktionsnedsättning och tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna.

Enligt funktionsrättskonventionen innefattar personer med funktionsnedsättning bland annat personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i samspel med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga deltagande i samhället på lika villkor som andra. Varje människa ska ha lika rätt till handikappservice efter behov. Det är fråga om huruvida kravet på funktionsnedsättning enligt lagen uppfylls: "Med handikappad avses i denna lag den som på grund av skada eller sjukdom under långa tider har särskilda svårigheter att klara av de funktioner som hör till normal livsföring." I detta sammanhang handlar det alltså om att avgöra om tiden kan betraktas som lång och svårigheterna som särskilda.

Personer med funktionsnedsättning är världens största och mest diskriminerade befolkningsgrupp. Uppskattningsvis 15 procent av världens befolkning har en funktionsnedsättning av något slag. Personer med funktionsnedsättning har ännu inte lika möjligheter att delta och få service i vårt samhälle. De utsätts ofta för fördomar, diskriminering, uteslutning och till och med våld. Det händer att personer med funktionsnedsättning förvägras rätt till utbildning, hälsovård och samhälleligt deltagande endast på grund av deras funktionsnedsättning. Utbildningen och tillträdet till arbetslivet för personer med funktionsnedsättning måste stödjas bättre än för närvarande.

Debattinitiativ DI 9/2019 rd

Riksdagens justitieombudsman har upprepade gånger uppmärksammat att tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning är förknippat med problem, bland annat i form av inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna inom specialomsorgerna om utvecklingsstörda, brister i utarbetandet av serviceplaner och specialomsorgsprogram, begränsningar i tillgången till lagstadgade tjänster, förseningar och procedurfel i beslutsfattandet och behandlingen av ärenden samt brister i lokalernas tillgänglighet och tillgången till service.

Handikappforum har genom en enkätundersökning (2016—2018) utrett hur rättigheterna för personer med funktionsnedsättning tillgodoses i Finland. Resultaten av enkäten talar sitt tydliga språk: rättigheterna för personer med funktionsnedsättning tillgodoses dåligt eller mycket dåligt trots FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Tillgängligheten är en av de viktigaste förutsättningarna för att rättigheterna för personer med funktionsnedsättning ska tillgodoses, jämlikheten garanteras och möjligheterna till samhälleligt deltagande tryggas. Med tillgänglighet avses både frånvaro av strukturella hinder och en icke-diskriminerande atmosfär. Tillgänglighet och icke-diskriminering kräver aktiva åtgärder av hela samhället, en genuin dialog mellan olika aktörer och att personer med funktionsnedsättning görs delaktiga.

Med tanke på tillgodoseendet av rättigheterna och möjligheterna till ett jämlikt deltagande för personer med funktionsnedsättning spelar tillgången till tjänster och tjänsternas kvalitet en stor roll. Personer med funktionsnedsättning behöver effektiv rehabilitering och fungerande hjälpmedel som bidrar till att upprätthålla och främja deras funktionsförmåga. Tillgången till tjänster måste säkerställas för hörselskadade och synskadade och på lättläst språk.

Handikappservice handlar inte om någon extra tilläggstjänst, utan om en lagstadgad rättighet till jämlikt deltagande i samhället. I synnerhet i samband med den pågående reformen av handikapplagstiftningen bör vi ur lagstiftarens synvinkel granska möjligheterna att öka likabehandlingen och självständigheten för personer med funktionsnedsättning och förbättra deras möjligheter att delta i samhällets olika funktioner.

Vi föreslår

att riksdagen för en aktuell debatt om det nationella genomförandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Debattinitiativ DI 9/2019 rd

Helsingfors 13.12.2019

Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Paula Werning sd
Tuula Väättäinen sd
Anders Norrback sv
Jari Myllykoski vänst
Johannes Koskinen sd
Eveliina Heinäluoma sd
Veronica Rehn-Kivi sv
Pia Viitanen sd
Erkki Tuomioja sd
Heidi Viljanen sd
Seppo Eskelinen sd
Timo Harakka sd
Matias Mäkynen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Aki Lindén sd
Suna Kymäläinen sd
Niina Malm sd
Sanna Marin sd
Riitta Mäkinen sd
Raimo Piirainen sd
Hussein al-Taei sd
Marko Asell sd
Kimmo Kiljunen sd
Jukka Gustafsson sd
Mika Kari sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Maria Guzenina sd
Anneli Kiljunen sd
Kristiina Salonen sd
Sebastian Tynkkynen saf
Johan Kvarnström sd
Katja Taimela sd
Piritta Rantanen sd
Tarja Filatov sd
Sari Tanus kd
Antero Laukkanen kd
Päivi Räsänen kd
Peter Östman kd
Sari Essayah kd
Petri Honkonen cent
Arto Pirttilahti cent
Juha Pylväs cent
Hanna Huttunen cent

Debattinitiativ DI 9/2019 rd

Pasi Kivisaari cent
Jouni Ovaska cent
Hilkka Kemppi cent
Ari Torniainen cent
Anne Kalmari cent
Hannu Hoskonen cent
Anu Vehviläinen cent
Eeva Kalli cent
Hanna-Leena Mattila cent
Markus Lohi cent
Hanna Kosonen cent
Katri Kulmuni cent
Mikko Kinnunen cent
Tuomas Kettunen cent
Hannakaisa Heikkinen cent
Juha Sipilä cent
Joonas Könttä cent
Petri Huru saf
Mari Rantanen saf
Veijo Niemi saf
Jouni Kotiaho saf
Jari Koskela saf
Juha Mäenpää saf
Rami Lehto saf
Jani Mäkelä saf
Jari Ronkainen saf
Sami Savio saf
Ville Vähämäki saf
Ritva Elomaa saf
Lulu Ranne saf
Sheikki Laakso saf
Jussi Wihonen saf
Jukka Mäkynen saf
Sanna Antikainen saf
Mikko Lundén saf
Mats Löfström sv
Eva Biaudet sv
Mikko Ollikainen sv
Joakim Strand sv
Sandra Bergqvist sv
Anders Adlercreutz sv
Anna-Kaisa Ikonen saml
Sari Sarkomaa saml
Mia Laiho saml
Terhi Koulumies saml
Arto Satonen saml

Debattinitiativ DI 9/2019 rd

Sanni Grahn-Laasonen saml
Mari-Leena Talvitie saml
Paula Risikko saml
Pia Kauma saml
Sofia Vikman saml
Pauli Kiuru saml
Katja Hänninen vänst
Merja Kyllönen vänst
Juho Kautto vänst
Matti Semi vänst
Anna Kontula vänst
Mai Kivelä vänst
Veronika Honkasalo vänst
Johannes Yrttiaho vänst
Jussi Saramo vänst
Pia Lohikoski vänst
Markus Mustajärvi vänst
Mirka Soinikoski gröna
Iiris Suomela gröna
Sofia Virta gröna
Jenni Pitko gröna
Pirkka-Pekka Petelius gröna
Atte Harjanne gröna
Inka Hopsu gröna
Mari Holopainen gröna
Bella Forsgrén gröna
Hanna Holopainen gröna
Satu Hassi gröna
Tiina Elo gröna
Outi Alanko-Kahiluoto gröna
Saara Hyrkkö gröna
Emma Kari gröna
Harry Harkimo liik
Sinuhe Wallinheimo saml